

Maa-arhitektuuri ja -maastiku programm

Koostöö omanikega ja teiste valdkondade uurijatega

Elo Lutsepp
Eesti Vabaõhumuuseum
Maa-arhitektuur ja -maastik
projektijuht
6. oktoobril Viljandis

Uus arengukavaperiood 2011-2014

- MEETMED:
- Maa-arhitektuuri ja -maastike järjepideva uurimise tagamine
- Maaehituspärandi andmebaasi arendamine
- Arengukava raames toimunud uuringute tulemuste tutvustamine
- Avalikkuse teadlikkuse tõstmine ja väärtushinnangute kujundamine
- Omanike nõustamise korraldamine
- Maa-arhitektuuri ja -maastike temaatika sidumine kõrgkoolide õppetöoga

Koostöö omanikega

- Inventeerimiseks andmete kogumine
- Esmane nõustamine juba inventeerimise käigus; ja kui nõu ei vajata, siis lihtsalt kiidame ehk silitame pead. Mõjub hästi ka naabritele!
- Suhtleme ka edaspidi: kaasame ka teisi spetsialiste, kui ise ei oska vastata.
- Anname nõu oma kontoris ja ka telefoni ning meili teel. Vajadusel ja võimalusel sõidame kohale.
- Korraldame praktilisi koolitusi.
- Seminarid ja teabepäevad: Vana Maamaja Päev
- Vahendame ja ka kogume andmeid kohalike ehitusmeistrite kohta.

Vana Maamaja Päev

Toimunud juba 3 korda.

19. novembril Eesti Vabaõhumuuseumis 4. kord, veebruaris 2011 5.

12. novembril Saaremaa Vana Maamaja Päev Mihkli talumuuseumis

Teabepäevad ja koolitused
kohtadel

Esinemised laatadel ja teistel
väliüritustel

Praktilised koolitused

1. Puit- ja kiviaedade taastamine ja ehitamine
2. Palkehitus (I ja II)
3. Pae- ja maakivimüüride taastamine
4. Viimistluskoolitused (krohvid, värvid)
5. Akende ja uste restaureerimine
6. Ajalooliste küttesüsteemide renoveerimine

Omanike nõustamine

Omanikud annavad ka meile nõu

Ohtralt artikleid kohalikes lehtedes ja ajakirjas “Maakodu”:
(J. Metslang: „Majahiivamise lühikursus“, „Alternatiivsed katusekatted“;
E. Lutsepp: „Äraunustatud taluvärvavad“, „Vana küla väärrib uut elu“;

T. Kalamees: „Märjad ja niisked ruumid vanas majas“;
K. Konsa: „Seened – kutsumata majulised“, „Putukad maja kallal“ jmt)

Sagedane küsimus – mida teha laguneva ja mittevajaliku hoonega?

2007

2008

Koostöö külaseltsidega:

- talgu- ja teabepäevad
- toetuskirjad, soovitusel

Näitused

6 näitust :
21. sajandi rehemaja
Kaleidoskoop Eesti külast
Kevad. Suvi. Sügis. Talv
Kes koputab mu uksele?
Hääbumise ilu
Loodusjõud maamaja sees ja väljas

Töö tulevaste majaomanikega

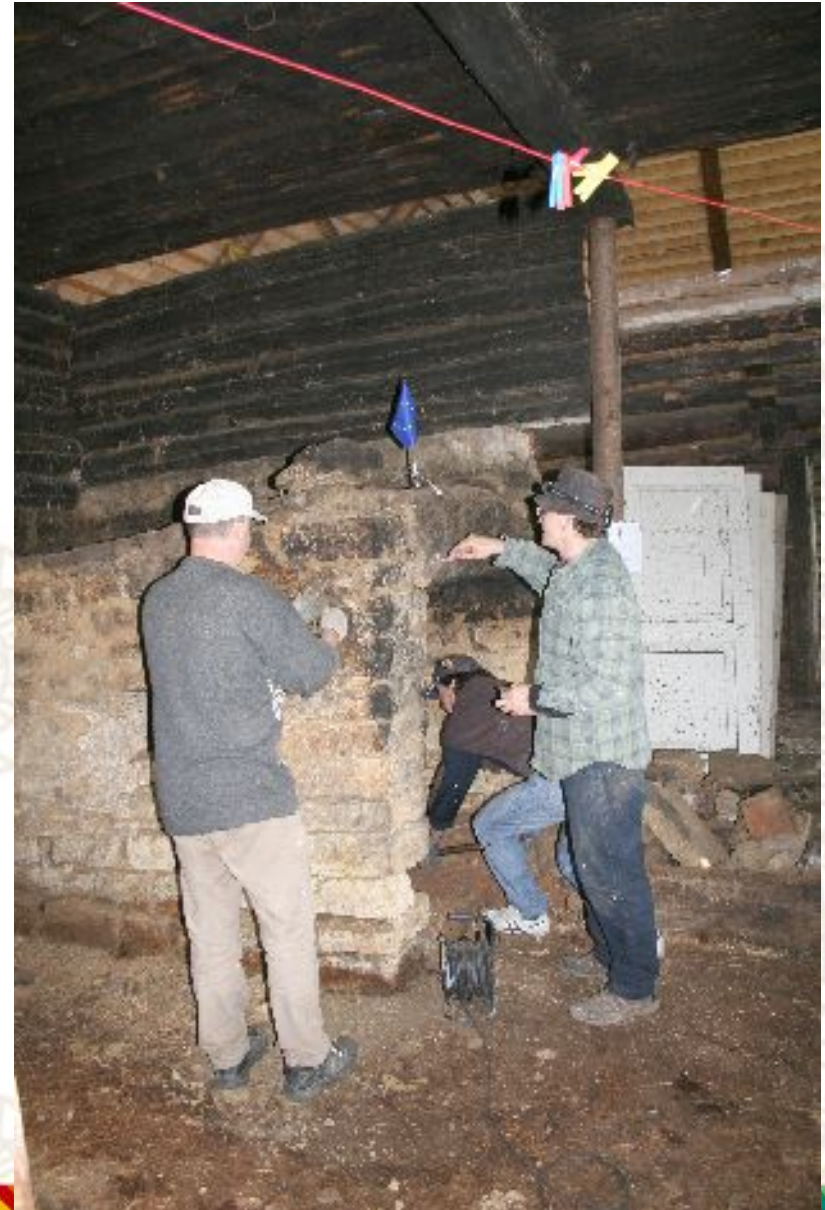
Käsiraamat “Vana maamaja”

- **Maa-arhitektuur ja -maastik**
- Ajalooline ülevaade; Haljastamine ja tarad
- **Taastamise eeltööd**
- Kõik algab kontseptsioonist; Ekspertiis ja kahjustused; Restaureerimise põhimõtted; Remonttööde projekteerimisest.
- **Bioloogilised kahjustused**
- **Vundament ja sokkel** – siin ja edaspidi: kahjustused, hooldamine, taastamine
- **Seinad**
- **Sisetarandid**
- **Katus**
- **Viimistlus**
- **Avatäited**
- **Tehnosüsteemid** - Niisked ruumid; Elekter; Ventilatsioon; Vesi ja kanalisatsioon
- **Küttekahad** – Tuleohutus; Küttekolded; Korsten; Soojuspump; Pottahi; Pliit
- **Taastamise näited**
- **Seadused, standardid ja nõuded**

Europrojektid

- **Tervislik ja energiasäästlik elukeskkond ajaloolistes elumajades“ (HEALTH)**
- **Healthy and Energy-efficient Living in Traditional rural Houses**
- **Eesti Vabaõhumuuseum (juhtpartner), Tallinna Tehnikaülikool, Aalto Ülikool Helsingis, Gotlandi Ülikool ja Harjumaa Muuseum (kestvus 2010 mai – 2013 aprill; projekti kogueelarve 1 003 331 €).**
- Projekti tulemusel peaks loodetavalt tõusma meie kõigi teadmine sellest, kuidas ajaloolisi hooneid kütta nii, et soe püsiks toas silmas pidades energiasäästu. Samas selgitatakse välja, millised materjalid ja tehnilised lahendused on parimad nii meie vanadele ja väärtuslikele majadele kui ka inimestele neis.

- koolitused ja seminarid nii majaomanikele kui ka spetsialistidele;
- ehitusfüüsikute poolt teostatud uuringud; sobivate lahenduste väljatöötamine;
- jätkub rehemajade inventeerimine.

- **Puidu seen- ja mardikakahjustused Läänemere saarte ja rannikuala hoonetes“ (FaBBI)**
-
- **Fungi and Beetles in Buildings on Islands of Baltic Sea**
- Eesti Vabaõhumuuseum (juhtpartner), Gotlandi Ülikool, Eesti Mükoloogia Uuringutekeskus SA ja Eesti Maaülikool (kestvus november 2010 – oktoober 2013). Kogu projekti eelarve on 1 160 253 €
- 1. puithoonete või hoonete puitosade biokahjustuste (seen- ja mardikakahjustused) uuringud, monitooringud ja esmaste keskkonnasõbralike meetodite väljatöötamine kahjustuse leviku peatamiseks. Kokku on plaanis uurida Eestis enam kui 100 hoonet;
- 2. puidu seen- ja mardikakahjustuste käsiraamatu väljaandmine;
- puidu kestvust ja konserveerimist uurivate tippteadlaste Eestisse toomine ning kaasamine Eesti ajalooliste puithoonete ja hoonete puitdetailide uuringutesse;
- 3. 35 seminari ja koolituskursust spetsialistidele, hooneomanikele ja muudele huvilistele;
- 4. kolme õppefilmi loomine (puidu seenkahjustustest hoonetes, puidu mardikakahjustustest hoonetes ja hoonete puitkonstruktsioonide tööstlusest).
- 5. ...ja...

Maa-arhitektuuri ja -maastiku uurimis- ja nõustamis(koolitus)keskuse loomine

Liberty suvemõis

Töö tudengitega

- Koostöö 8 kõrgkooliga:
- loengud;
- praktikad;
- soovitatavad uurimisteemad ja nende juhendamine;
- tudengikonverents “Vana küla uus elu”

- Koostöös Viljandi Kultuuriakadeemia traditsioonilise ehituse üliõpilastega anti praktika korras uus elu Kernu vallas Kõstriaseme talu suveköögile

Koostöö puudumisest tingitud
probleemid

Meie jaoks olulised põhimõtted:

- **Hooned on ehitatud kindlaks tarbeks. Kui uut otstarvet ei leita ei ole alati õige kulutada inimeste tööd ja raha, et ilmtingimata neid hooneid elus hoida!**
- **Kasutuseta hoone laguneb niikuinii.**
- **Hooned on kui inimesed. Nii kurb kui see ka pole, ühel päeval nende elutee lõpeb.**
- **Eriti puit ei ole meie kliimas määratud igavesti kestma. Ehitis, mille materjalist üle 75% on vahetatud, ei ole enam vana ja autentne nagunii.**
- **Vääririkad varemehed annavad meie esivanemate lugu paremini edasi, kui kunstlikult tarbetute hoonete püsti hoidmine.**
- **Meie külamaastik ei tohiks olla kui teatridekoratsioon. Austada tuleb ajaloo erinevaid etappe ja mitte jääda kinni 19. sajandisse.**

Elu peab maal säilima, siis säilivad ka esivanemate loodud väärtused!

Täna tähelepanu eest
ja ärge unustage,
et ilu on vaataja silmades!

Elo Lutsepp
elo@evm.ee
53 444 769

